

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETO AKADEMINĖS ETIKOS KODEKSAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Vytauto Didžiojo universiteto (toliau – VDU arba Universitetas) akademinės etikos kodeksas (toliau – Kodeksas) apima pagrindines VDU bendruomenės narių (studentų, dėstytojų ir kitų darbuotojų) profesinės etikos ir bendražmogiškojo elgesio normas, kurių tiesiogiai nereglamentuoja Lietuvos Respublikos teisės aktai, darbo sutartys bei VDU vidaus tvarkos dokumentai.

Kodeksas remiasi Žmogaus teisių deklaracija, Europos universitetų chartijos nuostatomis, Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos įstatymais, VDU Statutu ir kitų Lietuvos ir užsienio universitetų etikos kodeksais.

Kodeksu siekiama apibrėžti pagrindines VDU bendruomenės narių etikos normas ir principus, įvardyti priemones, užtikrinančias, kad profesinė etika ir elgesys atitiktų Kodekso reikalavimus.

Kodeksas taikomas visiems VDU bendruomenės nariams: dėstytojams ir studentams, mokslo darbuotojams, administracijos ir kitiems darbuotojams.

Kodekse nustatomi būdingieji etikos normų pažeidimų atvejai, tačiau jų sąrašas nėra baigtinis. Yra etikos pažeidimas ar ne, – tą kiekvienu atveju lemia konkretaus įvykio aplinkybės. Pažeidimų išdėstymo eilė Kodekse nereiškia pažeidimo svarbos.

Kodeksas bendruomenės narių ar Etikos komisijos iniciatyva turėtų būti keičiamas ir tobulinamas.

II. ETIKOS PRINCIPAI IR NORMOS

Akademinės laisvės ir atsakomybės principas

Norma: įsitikinimų ir žodžio laisvė, kritinio mąstymo tradicija ir atviro diskutuotinų klausimų svarstymo atmosfera, pagrįsta geranoriškumu ir atsakomybe už savo veiksmus.

Pažeidimai:

- nepakantumas kitokiai studentų ar kolegų nuomonei ir argumentuotai kritikai;
- dėstytojo ir studento teisės pasakyti ir ginti savo nuomonę priimant sprendimus ignoravimas arba sąmoningas ribojimas;
- teisės atsakyti į kritiką ar kaltinimus ignoravimas arba sąmoningas ribojimas.

Norma: aukštos kvalifikacijos ir tiesos savo tyrimų srityje siekis, etiški tiriamųjų objektų atžvilgiu moksliniai tyrimai.

Pažeidimai:

- dėstytojo kvalifikacijos stoka, nenoras tobulėti, akivaizdžiai menkinantis Universiteto prestižą ir nepateisinantis studentų lūkesčių;
- sąmoninga neteisingos informacijos, žinių, duomenų ar pan. sklaida, demagogija;

- neobjektyvus vienašališkas tyrimų rezultatų interpretavimas;
- dalyvavimas moksliniuose tyrimuose ar bandymuose, susijusiuose su žala žmogui, gamtai, visuomenei ar kultūrai.

Norma: lojalumas Universitetui, pagarba jo bendruomenei, kurios viena iš raiškos formų – problemų sprendimo Universiteto bendruomenės viduje prioritetas.

Pažeidimai:

- studento, dėstytojo ar kito darbuotojo vardo žeminimas dėl netinkamo elgesio ar akademinės drausmės pažeidimų;
- konfidencialios informacijos paviešinimas;
- VDU turto ir kitokių išteklių eikvojimas ir naudojimas ne pagal paskirtį;
- žala VDU įvairdžiui;
- viešas Universiteto problemų svarstymas neišnaudojus visų galimybių jas spręsti pačiame Universitete.

Akademinio sąžiningumo principas

Norma: pagarba intelektinei nuosavybei.

Pažeidimai:

- plagjavimas, mokslo duomenų falsifikavimas ar neobjektyvus interpretavimas, nepamatuotas bendraautorystės primetimas jaunesniems kolegoms ar pavaldiniams;
- mokslinei veiklai talkinusių žmonių arba organizacijų įnašo neigimas arba nutylėjimas;
- informacinių technologijų naudojimas be licencijos ir kiti autorinių teisių pažeidimo atvejai.

Norma: privačiųjų ir viešųjų interesų atskyrimas.

Pažeidimai:

- interesų konfliktas, pasireiškiantis šeimos nario, giminaičio ar verslo partnerio protegavimu, favoritizmo apraiškos;
- tarnybinės padėties naudojimas ne pagal paskirtį dėl asmeninių paskatų;
- materialinių ir finansinių VDU išteklių naudojimas politinei veiklai, privačiam verslui ar asmeniniams poreikiams tenkinti, piktnaudžiavimas VDU ištekliais vykdant projektus;
- įsitraukimas į privačią verslo ar finansinę veiklą, kuri gali turėti neigiamą įtaką Universiteto bendruomenės narių studijoms ir moksliniams tyrimams.

Norma: teisingumas, vertinimo objektyvumas, nešališkumas.

Pažeidimai:

- vertinimas, pagrįstas asmeniniu ar ideologiniu santykiu, o ne pateikto darbo kokybe ir pretendento profesinėmis savybėmis;
- nesąžininga profesinė konkurencija tarp kolegų, konfliktų bei intrigų eskalacija;
- dalyvavimas neteisėtuose, negarbinguose sandoriuose;
- visiems skirtos informacijos nuslėpimas;
- sukčiavimas ar sukčiavimo toleravimas, apimantis, tačiau neapsiribojantis tik nusirašinėjimu, atsiskaitymų ar kitų su studijomis ar mokslu susijusių duomenų ir dokumentų klastojimu, naudojimas pašaline pagalba egzamino ar įskaitos metu, svetimo rašto darbo pateikimas

kaip savo, rašto darbų kitiems asmenims rengimas, vieno kurso rašto darbo pateikimas atsiskaitant už kitą kursą ir pan.;

- korupcija ar korupcijos toleravimas, apimantis, bet neapsiribojantis tik kyšininkavimu, papirkinėjimu ar kitokiu atlygiu už suklastotus mokslo ar studijų rezultatus;
- spaudimas dėstytojui ar studentui siekiant nepelnyto įvertinimo arba norint nuslėpti nesąžiningus akademinis poelgius;
- tiesioginių ir netiesioginių dovanų, neakademinių ar akademinio pobūdžio paslaugų reikalavimas arba priėmimas iš studentų.

Etikų asmeninių santykių principas

Norma: lygių teisių ir galimybių puoselėjimas.

Pažeidimai:

- studentų ar kolegų diskriminavimas, jų garbės ir orumo įžeidimas kalba, veiksmais ar akademinio vertinimu dėl amžiaus, lyties ar lytinės orientacijos, negalios, išvaizdos, rasės ar etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų, taip pat tokio diskriminavimo ar įžeidimų toleravimas, siekimas sukurti bauginančią, priešišką, žeminančią ar įžeidžiančią aplinką;
- studentų ar kolegų diskriminavimas dėl (ne)dalyvavimo religinėje, politinėje, visuomeninėje, kultūrinėje ar sportinėje veikloje;
- siekis nepelnytai išsiskirti ar nepagrįstai reikalauti išskirtinių teisių.

Norma: kolegialumas ir padorumas.

Pažeidimai:

- Universiteto bendruomenės nario žeminimas, ypač naudojantis savo, kaip dėstytojo, mokslo darbuotojo ar administratoriaus, viršenybe;
- seksualinis priekabiavimas.

Norma: konfidencialumas, pagarba žmogaus orumui ir autonomijai.

Pažeidimai:

- konfidencialios privačios informacijos apie studentus, dėstytojus ar kitus darbuotojus, jų darbo užmokestį, akademinis įvertinimus ar nuobaudas, mokslinio darbo rezultatus, karjeros ketinimus, asmeninius reikalus ir pan. paviešinimas ar viešas aptarimas;
- privataus pobūdžio informacijos apie asmenį panaudojimas mokymo ar tyrimo tikslams be jo sutikimo.

III. KODEKSO TAIKYMAS

Visi VDU bendruomenės nariai įsipareigoja patys nepažeisti šio Kodekso ir netoleruoti jo pažeidimų VDU, rūpintis, kad šis kodeksas būtų veiksnus, o jo pažeidimus šalinti moralinio poveikio priemonėmis: kritikuojuant, pasmerkiant, atsiribojant, nutraukiant bendradarbiavimą.

VDU bendruomenės narių Kodekso pažeidimų atvejus nagrinėja Etikos komisija, kurios sudėtį tvirtina Rektorius. Etikos komisija sudaroma 2 metų laikotarpiui. Jos veiklą reglamentuoja šis Kodeksas ir Etikos komisijos veiklos nuostatai.

Apie Kodekso pažeidimą VDU bendruomenės nariai turėtų raštu pranešti Etikos komisijos pirmininkui. Anoniminiai pranešimai nenagrinėjami. Pranešimai laikomi konfidencialia informacija

ir Etikos komisija privalo užtikrinti, kad jokia informacija apie pranešimą pateikusį asmenį nebus paviėšinta.

Etikos komisija, gavusi rašytinį pranešimą ir nustačiusi etikos pažeidimą, priima sprendimą ir per penkias darbo dienas informuoja Rektorių, pranešimą padavusį asmenį ir Kodekso pažeidėją.

Rektorius, gavęs Etikos komisijos sprendimą, atsižvelgęs į Etikos komisijos rekomendacijas dėl poveikio priemonių taikymo, gali imtis visų jo įgaliojimus atitinkančių poveikio priemonių prieš Kodekso pažeidėją, taip pat gali kreiptis į kitas Universiteto administracijos institucijas dėl jų kompetencijai priklausančių poveikio priemonių taikymo. Galimos tokios poveikio priemonės (sąrašas nėra baigtinis):

- asmeninis įspėjimas (viešai neatskleidžiant informacijos apie etikos pažeidimą),
- viešas įspėjimas (viešai atskleidžiant informaciją apie etikos pažeidimą),
- darbo sutarties nutraukimas be įspėjimo dėl darbuotojo kaltės,
- pašalinimas iš Universiteto su teise sugrįžti į studijas,
- pašalinimas iš Universiteto be teisės sugrįžti į studijas,
- dėstytojo neatestavimas,
- kitos Studijų reguliamine nurodytos poveikio priemonės.

Etikos komisija savo iniciatyva poveikio priemonių netaiko, tačiau jas rekomenduoja, atsižvelgdama į pažeidimo sunkumą ir ankstesnius Kodekso pažeidėjo etikos pažeidimus.
